

Casus 1: Implicaturen

Onderstaand fragment is afkomstig van de Wikipediapagina van Arthur Gore.

Arthur Kattendyke Strange David Archibald Gore (5 juli 1910-23 februari 1983) was een Britse columnist en politicus. Hij is vooral bekend vanwege zijn vooraanstaande rol in het Huis van Afgevaardigden bij het decriminaliseren van homoseksualiteit in 1967. Hij steunde ook een voorstel voor het beschermen van dassen, maar dat voorstel werd verworpen. Toen hij eens gevraagd werd waarom het niet gelukt was om de dassen te beschermen, terwijl hij er wel in geslaagd was om homoseksualiteit te legaliseren, zou Gore geantwoord hebben: "Er zijn niet veel dassen in het Huis van Afgevaardigden."

- Het antwoord van Gore ('Er zijn niet veel dassen in het Huis van Afgevaardigden') is duidelijk als grap bedoeld vanwege een implicatuur van deze uiting. Wat is die implicatuur?
- Via welk maxime kun je deze implicatuur afleiden? Leg kort uit.
- Noem de andere drie maximes van Grice, leg kort uit wat elk maxime inhoudt en geef van elk een voorbeeld van een implicatuur die je via dat maxime kunt afleiden.
- Wat voor soort implicatuur is de onder a bedoelde implicatuur volgens de indeling van Grice? Leg kort uit.
- Is dit volgens de Relevantietheorie ook een implicatuur?

Casus 2: Taalhandelingen

Leg uit (a) wat de primaire en secundaire taalhandelingen zijn in de eerste uiting van de strip hierboven ('Who wants to share an opinion on why mouse training is important?') en tot welke van Searles taalhandelingscategorieën ze behoren, (b) of deze taalhandelingen impliciete of expliciete performatieven zijn, en (c) door middel van welke geslaagdheidsvoorwaarde je deze primaire en secundaire taalhandelingen met elkaar kunt verbinden. (e) Bespreek vervolgens of de laatste bijdrage van Wally ('No one?') coöperatief is.

Casus 3: Implicaturen en taalhandelingen

Onderstaande conversatie is afkomstig uit een aflevering van de Netflix-serie *Atypical*. Sam is een autistische jongen en Paige is zijn klasgenoot en ex-vriendinnetje. Door zijn schuld heeft zij een stukje van haar vinger afgeknipt en hij voelt zich daar erg vervelend over. Daarnaast wil hij zijn excuses aanbieden omdat hij tegen haar gelogen heeft.

1. Sam: Hi Paige.
2. Paige: Samuel.
3. Sam: How's your finger? The one you cut off, I mean.
4. Paige: I know which one you meant. And it's fine. Thank you. There's going to be a scar, but what influential woman doesn't have a story of pain in her past?
5. Sam: Okay. Well, I wanted to say that I'm sorry, and that I feel bad that I lied. I'm not actually doing lots of sex stuff with other ladies. I'm not doing any sex stuff with any ladies.
6. Paige: I know. I did a deep dive on social media, but it's still nice to hear from the horse's mouth.
7. Sam: Is that an insult or a phrase?
8. Paige: A phrase.
9. Sam: I'll add it to the list.
[Sam pakt iets uit zijn tas]
10. Sam: I got you this for your phone. I thought it would help you with typing, since your finger's bandaged.
11. Paige: [zucht] A stylus. Huh, dammit Sam. Yeah, I really wanted to stay mad at you this time, but ... Fine! I accept and I also forgive you.
12. Sam: Okay good.

(*Atypical*, seizoen 2 aflevering 6. Netflix, 2018)

a. De toevoeging 'The one you cut off' (beurt 3) is eigenlijk overbodig, dat is een implicatuur die volgt uit de vraag 'How's your finger?' Via welk maxime van Grice kun je deze implicatuur afleiden? Licht kort toe.

b. Is dit volgens Relevantietheorie ook een implicatuur? Leg kort uit.

c. Met 'I'm not doing any sex stuff with any ladies' (beurt 5) annuleert Sam een bepaald type implicatuur. Leg uit om welke implicatuur en welk type het gaat en geef daarbij aan tot welke categorie implicatuur (in de indeling van Grice) dit specifieke type behoort.

d. In beurt 6 gebruikt Paige de uitdrukking 'to hear from the horse's mouth'. Hoewel het letterlijk gezien onwaar is wat ze zegt (Sam is geen paard), noemen we dit geen leugen. Leg uit waarom.

e. In beurt 5 zegt Sam 'I wanted to say that I'm sorry'. Is dit een directe of indirecte taalhandeling. Leg uit.

f. In beurt 7 stelt Sam een vraag. Is dit een directe of indirecte taalhandeling? En is dit expliciet of impliciet performatief? Leg kort uit.

g. Geef alle expliciet performatieve taalhandelingen die in deze dialoog zitten.

Antwoordmodel

Casus 1: Implicaturen

- a. Er zijn wel veel homoseksuelen in het Huis van Afgevaardigden. ('Er zijn wel een paar dassen in het Huis van Afgevaardigden.') (10 punten)
- b. Maxime van kwantiteit. Letterlijk gezien geeft hij te weinig informatie. Hij gaat immers alleen in op het deel van de vraag dat over dassen gaat, maar omdat het gaat om een openlijke schending, is het duidelijk dat hij iets meer bedoelt dan hij letterlijk zegt. (10 punten)
- c. Het gaat dan om de maxims van kwaliteit, relatie en wijze:
 - Maxime van kwaliteit: spreek de waarheid. Eigen voorbeeld (bijv. ironie/metafoor).
 - Maxime van relatie: wees relevant. Eigen voorbeeld (bijv. Ga je mee/Ik moet werken).
 - Maxime van wijze: wees duidelijk. Eigen voorbeeld (bijv. Ze werd zwanger en trouwde > in die volgorde) (9 punten)
- d. Een particuliere conversationale implicatuur. De implicatuur geldt alleen in deze specifieke context (in andere contexten heeft deze uiting niet deze implicatuur). (Als bij a het antwoord 'wel een paar' is gegeven, moet hier het antwoord gegeneraliseerde conversationale implicatuur zijn.) (10 punten)
- e. Ja, ook in de Relevantietheorie is dit een implicatuur. (Als bij a het antwoord 'wel een paar' is gegeven, moet hier het 'nee' zijn.) (6 punten)

Casus 2: Taalhandelingen

- a. De secundaire taalhandeling is een vraag (6 punten) (behorend tot Searles categorie van de directieve taalhandelingen (3 punten)), terwijl de primaire taalhandeling een verzoek is (6 punten) (ook directief (3 punten)) aan de leerlingen in de klas: 'Leg uit waarom muistraining belangrijk is'.
- b. Zowel de primaire als de secundaire taalhandelingen zijn impliciete performatieven, aangezien de leraar niet zoiets zegt als: 'Ik *vraag/ik verzoek* (hierbij) om uitleg te geven over het belang van muistraining' (7 punten).
- c. De leraar bevestigt de voorbereidende voorwaarde dat de H het verzoek wil uitvoeren (12 punten).
- d. De reactie van Wally is niet coöperatief, omdat hij geen relevante reactie geeft. Hij behandelt de vraag van de leraar alsof het een 'echte' informatieve vraag is, terwijl deze interpretatie niet erg waarschijnlijk is tijdens de les (8 punten).

Casus 3: Implicaturen en taalhandelingen

- a. Het maxime van relatie. De uiting is alleen relevant als Sam Paige' gewonde vinger bedoelt.
- b. Nee, dit is een explicatuur. Onder explicaturen valt alles wat je aan moet vullen om van de letterlijke betekenis een volledige propositie met een waarheidswaarde te maken. In dit geval moet je aanvullen dat het om Paige' gewonde vinger gaat.
- c. Implicatuur: Het gaat niet om helemaal niets (hij doet wel iets met andere vrouwen). Het gaat om een scalaire implicatuur. 'Not lots of' impliceert dat het niet om helemaal niets gaat (op de schaal van alles tot niets), anders had hij dat wel gezegd.

In de indeling van Grice valt dit onder de gegeneraliseerde conversationale implicaturen: ze zijn context-onafhankelijk (dus niet particulier) en kunnen geannuleerd worden, zoals hier gebeurt (dus niet conventioneel).

- d. Paige schendt hier openlijk het maxime van kwaliteit. Wat ze zegt is letterlijk gezien onwaar, maar dat is duidelijk voor iedereen, dus moet ze iets anders bedoelen dan ze letterlijk zegt: er is sprake van een implicatuur.
- e. Dit is een indirecte taalhandeling. De primaire en secundaire taalhandeling zijn niet hetzelfde: letterlijk is het een mededeling (beschrijving van wat hij wil) (secundaire taalhandeling), maar bedoeld is om daadwerkelijk excuses aan te bieden (primaire taalhandeling).
- f. Het is een directe taalhandeling: het heeft de vorm van een vraag en het is ook een vraag. De taalhandeling is wel impliciet performatief: het taalhandelingswerkwoord staat niet in de persoonsvorm (ik vraag je...).
- g. 'I accept and I also forgive you' (beurt 12).
'Thank you' (beurt 4).